

2. Разводовська В. О., Заяц О. В., Парохненко О. С., Гнатенко І. А. Інноваційність в підприємницькій діяльності в системі ефективного управління операційною діяльністю, конкурентоспроможністю та маркетингом. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Т. 6, № 1. С. 290-297.

УДК 338.2

Гнатенко І. А., д.е.н., професор
Святецький В. В., докторант
Рабчук С.В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Київський національний університет технологій та дизайну

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ МАТРИЦІ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ КРИЗИ

У сучасних умовах, коли кризові явища стають частими й затяжними, підприємницьке середовище вимагає більш ефективних і гнучких інституційних механізмів, що сприяють розвитку інновацій. Для досягнення цих цілей необхідно розглянути декілька ключових аспектів удосконалення інституційної матриці. Удосконалення інституційної матриці інноваційного підприємництва в умовах кризи є надзвичайно важливим для стабілізації економічного розвитку та забезпечення стійкого зростання. Перш за все, слід звернути увагу на адаптацію законодавчої бази до потреб інноваційного бізнесу. Зазначене включає спрощення процедур реєстрації, ліцензування та оподаткування нових підприємств, особливо тих, що займаються розробкою інноваційних продуктів і технологій. Створення умов для легкого входження на ринок є критично важливим для розвитку стартапів та інших малих підприємств, що зазвичай є головними рушіями інноваційного процесу. Зміни у законодавстві мають спрямовуватись на скорочення бюрократичних бар'єрів та спрощення доступу до фінансування. Другим важливим елементом є підтримка інфраструктури для інноваційного підприємництва. Зазначене стосується створення та розвитку технологічних парків, бізнес-інкубаторів і центрів трансферу технологій, що надають доступ до необхідних ресурсів і експертизи. Такі інституції можуть допомогти стартапам та іншим інноваційним підприємствам знизити витрати на розвиток та тестування нових продуктів, що особливо актуально в умовах кризових обмежень на капіталовкладення.

Фінансове середовище також має значний вплив на можливості розвитку інноваційного підприємництва. Для подолання кризових явищ необхідно вдосконалювати механізми державної та приватної підтримки, зокрема шляхом запровадження програм пільгового кредитування, грантів та венчурного фінансування. Важливу роль відіграють також спеціальні фонди підтримки інноваційних проєктів, що можуть функціонувати на державному або регіональному рівнях, забезпечуючи доступ до ресурсів навіть у періоди економічної нестабільності. Крім того, удосконалення інституційної матриці вимагає тіснішої співпраці між урядом, науковими установами та бізнесом. Партнерство між цими трьома секторами може стати запорукою успішного трансферу знань та технологій з наукових лабораторій у промисловість. Важливо створювати платформи для обміну інформацією та досвідом, а також стимулювати розвиток інновацій через державні замовлення на новітні технології та продукцію. Криза може стати поштовхом для таких партнерств, оскільки економічні та соціальні виклики вимагають нових рішень, що можуть бути забезпечені лише шляхом спільних зусиль. Ще одним аспектом є розвиток людського капіталу, що безпосередньо

впливає на інноваційний потенціал країни. Необхідно інвестувати в освіту, підвищення кваліфікації та перекваліфікацію кадрів, особливо у сферах, що пов'язані з високими технологіями та дослідженнями. Умови кризи змушують підприємства оптимізувати свої операції, що вимагає більшої кількості фахівців, здатних працювати з інноваційними технологіями. Освітні програми, орієнтовані на розвиток компетенцій у галузі підприємництва, технологій і менеджменту, повинні бути адаптовані до нових реалій. І, нарешті, слід підкреслити важливість довіри та підтримки з боку суспільства.

Інноваційне підприємництво може стикатися з опором або нерозумінням з боку широкого загалу, особливо у кризові періоди, коли економічні та соціальні ризики здаються занадто високими. Тому важливою частиною інституційної матриці має бути формування позитивного ставлення до інновацій і підприємництва через просвітницькі кампанії, що популяризують підприємницький дух та пояснюють переваги впровадження нових технологій для загального блага. Ще одним важливим чинником є міжнародна співпраця. В умовах глобалізації інноваційне підприємництво не може залишатися ізольованим у межах однієї країни. Кризові періоди часто змушують підприємства шукати нові ринки збуту, партнерства та джерела фінансування за кордоном. У цьому контексті міжнародні торгові угоди, програми підтримки стартапів на міжнародному рівні, а також співпраця з закордонними інвесторами можуть стати потужним інструментом для розвитку інноваційних підприємств [1-3].

Крім того, держави мають звертати увагу на розвиток екологічно чистих інновацій, які стають дедалі важливішими у світі, що стикається з кліматичними змінами та екологічними викликами. В умовах кризи багато підприємств може сприймати перехід на більш екологічні моделі як додатковий тягар, однак інвестиції в "зелені" технології можуть стати джерелом довгострокового зростання. Розробка енергоефективних технологій, перехід на відновлювальні джерела енергії та мінімізація відходів виробництва є важливими напрямками, що можуть отримати державну підтримку через спеціальні гранти та пільги [3-5].

Ефективність інституційної підтримки інноваційного підприємництва також залежить від гнучкості фінансових механізмів. У кризові періоди фінансові установи часто стають обережнішими, що призводить до обмеження доступу підприємств до кредитів та інвестицій. Тому важливо розробляти нові фінансові інструменти, зокрема краудфандингові платформи, механізми корпоративного фінансування через випуск акцій та облігацій, а також державні гарантії за позиками для інноваційних підприємств. Зазначене дозволить бізнесу не тільки вижити в умовах кризи, а й продовжувати розвиватися, незважаючи на економічні труднощі.

Таким чином, удосконалення інституційної матриці інноваційного підприємництва в умовах кризи повинно відбуватися через створення сприятливих правових, фінансових та соціальних умов для розвитку інновацій. Зазначене потребує координації зусиль держави, бізнесу та наукових установ, а також інвестицій у людський капітал та інфраструктуру, що дозволять підприємствам ефективно реагувати на виклики кризових періодів і забезпечувати стійкий розвиток економіки.

Список використаних джерел:

1. Гнатенко І. А. Фундаментальні умови державного регулювання та підтримки інноваційного підприємництва. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. № 4 (1). С. 37-43.
2. Михайлов А. М., Ільїн В. Ю., Коцупатрий М. М., Фурсіна О. В., Гнатенко І. А. Управління інноваційною економікою в контексті тренду сталого розвитку в рамках моделі інституціонально-матричної кластеризації в умовах адаптивного кадрового менеджменту, діджиталізації агропродовольчої сфери та адаптації до умов пандемії COVID-19. Економічні горизонти. 2021. № 2 (17). С. 29–40.

3. Разводовська В. О., Заяц О. В., Парохненко О. С., Гнатенко І. А. Інноваційність в підприємницькій діяльності в системі ефективного управління операційною діяльністю, конкурентоспроможністю та маркетингом. Український журнал прикладної економіки. 2021. Т. 6, № 1. С. 290-297.

4. Шимановська-Діанич Л. М., Шкробот М. В., Бережна Ю. Г., Гнатенко І. А. Стратегічні орієнтири в плануванні діяльності інноваційно активного підприємства в умовах удосконалення податкової політики, інвестиційних ризиків та управління змінами в знаннєвій економіці. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 1. С. 117-124.

5. Зось-Кіор, М. В., & Калюжний, С. О. (2020). Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства. Економіка та держава, (3), 23-27.

УДК 338.2

Крахмальова Н. А., к.е.н., доцент
Кажан С. С., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Київський національний університет технологій та дизайну

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Інформатизація та цифровізація підприємництва в системі інформаційної економіки України є ключовими процесами, що визначають напрямок розвитку бізнесу та економіки в цілому. З переходом до цифрової економіки змінюються підходи до ведення бізнесу, використання технологій і впровадження інновацій. Інформаційні технології, цифрові платформи та дані стають основними ресурсами, які визначають конкурентоспроможність підприємств. Таке явище глобальне, але для України особливо важливо через стратегічне прагнення інтегруватися в міжнародні економічні процеси і підвищити ефективність внутрішнього ринку.

Цифровізація економіки почала активно формувати нову бізнес-середу, де інформація та знання стають основним капіталом. Сучасні підприємства прагнуть впроваджувати цифрові технології в усі аспекти своєї діяльності – від управління виробництвом до маркетингу, комунікації з клієнтами та партнерськими стосунками. Використання великих даних, штучного інтелекту, хмарних технологій та автоматизованих систем управління дозволяє компаніям аналізувати ринок більш детально, прогнозувати зміни попиту та пропозиції, швидко адаптуватися до нових умов. Важливим аспектом цифровізації підприємництва є перехід до електронної комерції та впровадження онлайн-платформ для ведення бізнесу. У сучасних умовах продажі, які здійснюються через інтернет, стають основним каналом для багатьох підприємств, особливо в умовах глобальної пандемії та дистанційної роботи. Електронна комерція дає можливість виходити на нові ринки з мінімальними витратами, забезпечуючи підприємствам більший доступ до клієнтів у всьому світі. У цьому контексті Україна має значний потенціал, адже українські компанії поступово адаптуються до глобальних вимог і активно використовують можливості інтернет-продажів [1-3].

Інформатизація бізнес-процесів сприяє також оптимізації внутрішніх операцій компаній. Використання сучасних систем управління, дозволяє автоматизувати основні процеси на підприємствах, що підвищує їхню ефективність і зменшує витрати. Зазначене також створює умови для покращення якості продукції та послуг, що позитивно впливає на лояльність клієнтів та стійкість компанії на ринку. Інтеграція цифрових рішень дозволяє знижувати ризики, пов'язані з людським фактором, і підвищувати точність управлінських рішень.